

ACC. N:R M. 15073: 1-3.

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *R. A. Svensson, Tjörnarps*
Härad: *S. Åsbo* Berättare: " " " "
Socken: *Höja* Berättarens yrke: *f.d. folkskoll. o. kantor*
Uppteckningsår: *1960* Född år *1871* i *Höja*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Kystran och härvor. s. 1-3.

LUF 115

14/10-60

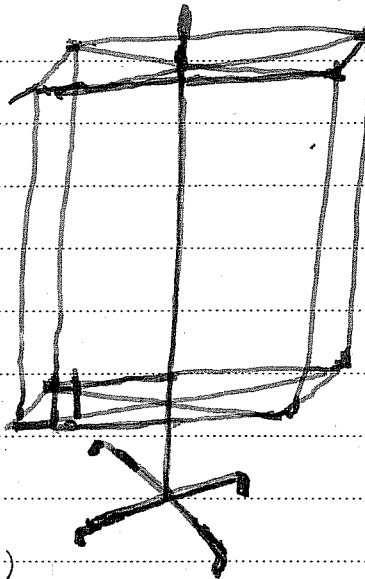
Skriv endast på denna sida.

Då jag här svarar på de framställda frågorna, så gör jag det med den kännedom jag har från mitt kära hem i Höja

~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~

Vi hade i mitt hem både varpa, härvedon, haspa och garnvinda ("garnvinga"), och sådana redskap hade man i de flesta hus.

Vaepan hade denna ställningen och var säkerligen över en och en halv meter hög.

(Teckning var mitt sämsta ämne.)

"När gjorde man nystan, och när gjorde man härvor?" Det berodde på vad man skulle ha det nyspunna garnet till. Skulle man av det samma "knytta hosor", sticka strumpor, så nystade man alltid garnet av spinnrocksrullen. Skulle man väva garnet, så gjorde man härvor

Man kunde genom någon liten "manick" få spinnrocksrulle "fri", så att hjulet inte snurrade, när rullen snurrade.. I allmänhet haspade (Bild 5) man först garnet från spinnrocksrullen och "fedjade" det samt lade det sedan på en garnvinda. Denna fäste man sedan i ett bord eller en stol, och sedan nystade man, och det gick "som ett vicks." Många, som nystade brukade sätta ^{vänstra} pekfingeret in i nystat såsom ett slags "hållhake", och var nystat stort, så blev ofta hålet rätt djupt. I mitt hem hade vi en haspa, som då man snurrat på 60 gånger, gav en "knäpp" ifrån sig, och då skulle man fedja, d.v.s., binda en tråd om det garn som man hade på haspan. Sedan fortsatte man att snurra på 60 gånger igen, och därefter knöt man tråden om andra "garnbunten", andra fedjet. Man visste ungefär, hur långt varje fedje var. Då man hade 10 fedje, hade man ett "stycke". Mororna visste precis, hur många stycke de behövde till den eller den vävräcken.

Härvning och varpning

Genom härvningen blev det i allmänhet lätt att reda garnet. I allmänhet hade man 4 härvor, men stundom kunde man reda sig med 2. Då man sedan skulle varpa garnet, lät man trådarna från härvorna löpa genom en gaffel eller något annat redskap, innan det virades om varpan. När man så med garnet kom ned till

x som man fästet frögre upp

tvärträna,

ACC. N:R M. 15073:3.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

virades trådarna i sicksack kring de två pinnarna, som sitta
där på ett av tvärträna. Se bilden på min konstnärliga teck-
ning! Detta gjorde man för att få "skäl" i vävräcken

När man härvade,, hade man ett sådant härvetyg som bild 7.
Man hade detta något till höger om sig, då man satt på en stol.
Så hade man lagt ett "stycke" garn på en garnvinda, som man fäst
i ett bord eller ett "stolstyre" Garnvindan hade man vänster
om sig. Då man härvade, drog man härvetyget med högra handen och h
höll tråden med den vänstra. Och-- hej, vad det gick. Sedan
garnstycket blivit lagt på garnvindan, klippte man av fedjehan-
ken; hade man inte gjort det, så hade man inte kunnat få garnet
av "garnvingan"

Jag har många gånger hört omtalas "pssma." Det var den tråd,
med vilken fedjen s.a.s skildes från varandra Passma = fedje-
tråd. Om denna tolkning gäller för hela den bildade världen,
är en annan sak. Det vågar jag inte påstå.

3

M.15073.

LUF 115 sid. 4

